

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 26 ΜΑΪΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

**Διδαγμένο κείμενο
Άριστοτέλους *Ἠθικά Νικομάχεια Β 6, 12-16***

Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου.

Ἔτι τὸ μὲν ἀμαρτάνειν πολλαχῶς ἔστιν (τὸ γὰρ κακὸν τοῦ ἀπείρου, ὡς οἱ Πυθαγόρειοι εἵκαζον, τὸ δ' ἀγαθὸν τοῦ πεπερασμένου), τὸ δὲ κατορθοῦν μοναχῶς (διὸ καὶ τὸ μὲν ῥάδιον τὸ δὲ χαλεπὸν, ῥάδιον μὲν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ, χαλεπὸν δὲ τὸ ἐπιτυχεῖν)· καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κακίας ἢ ὑπερβολῆ καὶ ἡ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἡ μεσότης·

ἐσθλοὶ μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακοί.

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὕσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὕρισκιν καὶ αἰρεῖσθαι.

A1. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «Ἡ δ' ἀρετὴ ... παντοδαπῶς δὲ κακοί.»

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε πώς ο Άριστοτέλης αξιοποιώντας την άποψη των Πυθαγορείων και τον άγνωστης προέλευσης στίχο, που βρίσκονται στο κείμενο που σας δίνεται, καταλήγει στο συμπέρασμα «καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν

κακίας ἢ ὑπερβολὴ καὶ ἢ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότης».

Μονάδες 15

B2. Να προσδιορίσετε και να σχολιάσετε νοηματικά τα χαρακτηριστικά της αρετής, όπως προκύπτουν από το απόσπασμα του κειμένου «Ἔστιν ἄρα ... ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν».

Μονάδες 15

B3. Ποιες απόψεις εξέφρασε ο Αριστοτέλης για την πόλη της Αθήνας και τους Αθηναίους, σύμφωνα με την παράδοση, λίγο πριν εγκαταλείψει την Αθήνα;

Μονάδες 10

B4. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ομόρριξη λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
σχέση, ανόρθωση, καθαίρεση, απάθεια, υπόλοιπο, διαβλητός, εικαστικός, ουσία, πρακτική, ραστώνη.

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα Βιβλίο Δ, κεφ. VIII, § 8-9

Εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι καὶ ὄραν τε καὶ ἀκούειν ἦττον καὶ διανοεῖσθαι χειρόν καὶ δυσμαθέστερον ἀποβαίνειν καὶ ἐπιλησμονέστερον, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χειρῶ γίγνεσθαι· ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χειρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; Ἄλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνασιν αἰσχροὺν ἂν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχροὺν ἔστι, πῶς οὐκ αἰσχροὺν καὶ τὸ ἀδίκως ὀτιοῦν ποιεῖν;

τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελοῦμαι = υφίσταμαι τα βάρη του γήρατος

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- πλείω** : τη δοτική του πληθυντικού του αρσενικού γένους στον θετικό βαθμό.
γήρως : τη δοτική του ενικού.
δυσμαθέστερον : την αιτιατική του ενικού του θηλυκού γένους στον θετικό βαθμό.
ταῦτα : την αιτιατική του πληθυντικού στο αρσενικό γένος.
ἐμὲ : τη γενική πληθυντικού δευτέρου προσώπου.
ὄρᾶν: : το τρίτο ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.
ἀποβαίνειν : το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου δευτέρου στην ίδια φωνή.
γίγνεσθαι : το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου δευτέρου.
αἰσθανόμενον : το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.
ἀδικεῖν : το απαρέμφατο αορίστου στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:

ἐπιτελεῖσθαι, πρότερον, τούτων, ἀβίωτος, ἐμὲ, ὅτιοῦν.
(Μονάδες 6)

Γ3β. «ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἶη ὁ βίος»: να αναγνωρίσετε τον λανθάνοντα υποθετικό λόγο και να τον αναλύσετε.

(Μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα, κατεύθυνση). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης**.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ